Interaktivní průvodce výstavou

určený pro děti školního věku

MUSAEUM NATIONALE 1818

NÁRODNÍ MUZEUM

VOLEBNÍ PRÁVO ŽEN VE SVĚTĚ

Volební právo pro ženy nebylo nikdy samozřejmostí. V každé zemi bylo uzákoněno v jinou dobu. **Kdy bylo uzákoněno v těchto státech? Tipni si a porovnej se správným řešením.**

(řešení na str. 15)

VĚDĚLI JSTE, ŽE...
v roce 1907 získali volební právo do celostátního parlamentu všichni muži, ale ženy byly naopak z volebního práva vyloučeny?

HABSBURSKÁ MONARCHIE: KDO, KDY A KAM VOLIL?

V habsburské monarchii nebylo všechno v rukou císaře. O řadě věcí rozhodovaly říšská rada a takzvané zemské sněmy, které byly předchůdci dnešních parlamentů. Do nich se volilo, ale volební systém byl složitý a nespravedlivý. To, zda jsi mohl/a jít k volbám a jakou váhu měl tvůj hlas, záviselo na řadě okolností. **Zamysli se, co všechno o volebním právu rozhodovalo.**

(řešení na str. 15)

BOJ ZA VOLEBNÍ PRÁVO ŽEN ZAČÍNÁ

Ženy si tuto nespravedlnost nenechaly líbit. Rozhodly se spojit síly a volební právo si vybojovat. Nespravedlivý zákon zakazoval ženám vstupovat do politických spolků, nemohly si tedy založit oficiální spolek s tímto účelem. Scházely se proto tajně ve skupině, kterou nazvaly Výbor pro volební právo žen. Jejich vůdkyní byla učitelka Františka Plamínková.

Najdeš ji na fotografii?

(řešení na str. 15)

NA HRANĚ ZÁKONA

Vstoupíme do malé kanceláře. Tam bylo naše podzemí, tam se kuly plány, dělaly koncepty, letáky, tam se do noci telegrafovalo, tam se přijímaly běžné návštěvy. Tam se pracovalo před volbami nebo manifestacemi celé dlouhé večery hluboko do noci při světle jediného plynového hořáku, v pološeru, aby se moc nepropálilo…*

* Ze vzpomínek Albíny Honzákové na činnost Výboru pro volební právo žen

VOLEBNÍ PRÁVO ŽENÁM? NIKDY!

Volební právo žen mělo hodně odpůrců. Mezi nimi byli muži i ženy. Vůdkyně hnutí za volební právo žen Františka Plamínková si zacpává uši. **Co si o tom asi myslí?**

„Příroda sama provedla ve společnosti lidské dělbu práce mezi muže a ženu způsobem nejúčelnějším a zákonodárství člověka má tuto dělbu přirozenou podporovati a chrániti. Proto má býti žena zachována životu rodinnému a muž životu veřejnému. Záměna těchto úkolů byla by chybou, ba hříchem proti přírodě.“

Václav Perek

politik

„Domáhání se žen o volební právo mám za věc zbytečnou, neoprávněnou, a skoro bych řekla škodlivou.“

Marie Koucká

novinářka

VOLEBNÍ PRÁVO ŽENÁM? SAMOZŘEJMĚ!

Bojovnice za volební právo žen ale měly také řadu příznivců. Patřil mezi ně i autor tohoto výroku. **Kdo to byl?**

(řešení na str. 15)

„Žena budiž na roveň postavena muži kulturně, právně a politicky.“

politik

Samozřejmě!

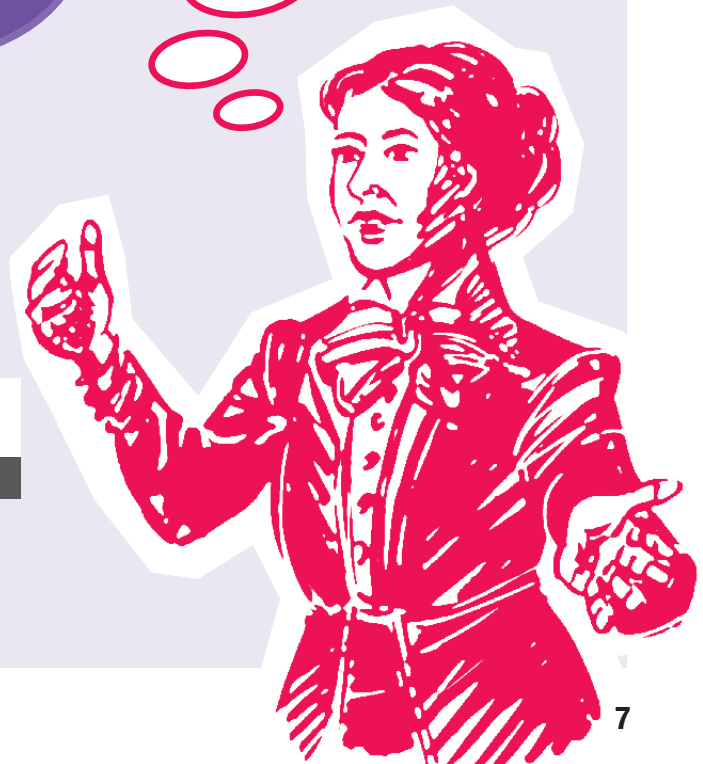

VŠEOBECNÉ A ROVNÉ VOLEBNÍ PRÁVO? PRO KOHO?!

V listopadu roku 1905 probíhaly v monarchii veliké demonstrace za všeobecné a rovné volební právo. Těch se účastnily také tisíce žen. Nebyly však vyslyšeny a volební právo připadlo pouze mužům. To si ženy nedaly líbit a bojovaly dál. **Co asi mohlo být napsáno na transparentu, který nese naše Františka? Zkus navrhnout nějaký slogan.**

CO NENÍ ZAKÁZÁNO, JE DOVOLENO

O volební právo usilovaly ženy různými cestami. Františka Plamínková se ponořila do studia zákonů tak hluboko, až narazila na mezeru v zákoně. Zjistila, že některé ženy nejenže mohly volit, ale dokonce být i samy voleny. **Najdeš tu mezeru v zákoně?** **(řešení na str. 15)**

Gesetz Nr. 20/1861 RGBl, Landtags-Wahlordnung, § 17, s. 241:
„Za poslance do zemského sněmu je volitelný každý, který je a) rakouským občanem, b) dosáhl věku 30 let, c) požívá úplných občanských práv a d) je oprávněn účastnit se voleb poslanců zemského sněmu dle ustanovení předcházejících §§ 10 až 15 v jedné [z následujících] tříd voličů země, a to buď ve třídě držitelů velkostatků, nebo ve třídě měst a průmyslových míst, anebo ve třídě venkovských obcí. Tyto požadavky volitelnosti platí také pro poslance obchodních a živnostenských komor.“

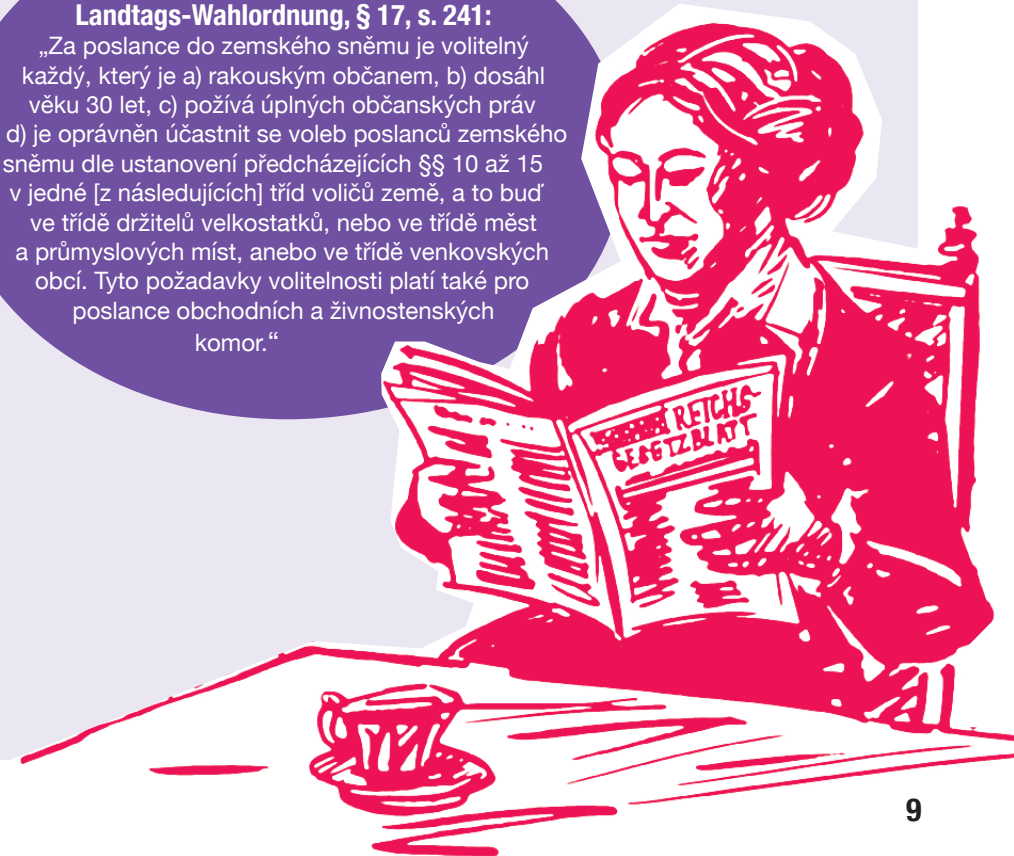

1908: ŽENY POPRVÉ KANDIDUJÍ!

Díky úsilí Františky a jejích spolubojovnic v roce 1908 poprvé v českých zemích kandidovaly tři ženy ve volbách. **Všechny vykonávaly po určitou dobu stejné povolání. Uhádneš, které to bylo?**

a) právničky b) lékařky c) učitelky

(řešení na str. 15)

MEZINÁRODNÍ SENZACE: ZVOLENÍ ŽENY DO SNĚMU V ROCE 1912!

První kandidátky sice ještě neuspěly, ale úsilí se nakonec vyplatilo. V roce 1912 byla žena do sněmu opravdu zvolena. Byla to spisovatelka Božena Viková-Kunětická. Do budovy sněmu ji ale nepustili. Prý proto, že je tam ženám vstup zakázán. **Co si o tom asi Božena myslí?**

VZHŮRU DO PARLAMENTU!

V roce 1918 zanikla habsburská monarchie a vzniklo Československo. Ženy poprvé usedly do poslaneckých lavic. **Přiřaď linkou ke jménům správnou informaci.**

(řešení na str. 15)

PhDr. Alice Masaryková

Františka Zeminová

Anna Chlebounová

Ludmila Zatloukalová-Coufalová

Stala se první starostkou v Československu.

Jedna z nejvzdělanějších žen v Československu. Studovala filozofii, historii i sociologii.

V parlamentu hájila zájmy venkova. Chodila v šátku.

V politice se angažovala od svého raného mládí. Už jako 23letá prodavačka a účetní působila v politické straně.

VĚDĚLI JSTE, ŽE...
v prvních měsících se často stávalo, že řečníci zapomínali na to, že v sále jsou i ženy, a oslovovali poslance pouze v mužském rodě, „velectění“, „velevážení“, „vážení pánové“, „přátelé“?

S VOLEBNÍM LÍSTKEM V RUCE

V roce 1919 ženy v Československu poprvé volily a kandidovaly ve volbách na základě všeobecného a rovného volebního práva. **A co ty, půjdeš volit, až ti bude osmnáct?**

VOLEBNÍ PRÁVO ŽEN SOUČÁSTÍ ÚSTAVY!

V roce 1920 byla přijata ústava, tedy hlavní zákon nového státu. Ta uzákonila volební právo ženám. Úsilí našich aktivistek se vyplatilo. Od té doby mohou ženy volit a také být voleny a na půdě parlamentu bojovat za to, co je pro ně důležité. **A co ty? Za co bys bojoval/bojovala?**

ŘEŠENÍ ÚLOH

Volební právo žen ve světě (s. 1):
Finsko 1906, Francie 1944, Indie 1950, Nový Zéland 1893, Spojené arabské emiráty 2006, Švýcarsko 1971, USA 1920

Habsburská monarchie: kdo, kdy a kam volil? (s. 2):
O volebním právu rozhodoval věk, výše odváděných daní i pohlaví.

Boj za volební právo žen začíná (s. 4):
Františka Plamínková je uprostřed v tmavých šatech.

Volební právo ženám? Samozřejmě! (s. 7):
Tomáš Garrigue Masaryk

Co není zakázáno, je dovoleno (s. 9):
Za poslance do zemského sněmu je volitelný **každý**, který je [...], *tedy i ženy*.

1908: Ženy poprvé kandidují (s. 10):
c) učitelky (Ženy neměly moc na výběr. Povolání učitelky pro ně bylo mnohem dostupnější než povolání jiná. Práva a medicínu dlouho studovat nemohly. Dříve totiž panovaly předsudky o tom, jaká povolání mohou ženy vykonávat. Povolání učitelky bylo slučitelné s dobovou představou o tom, co je pro ženy vhodné.)

Věděli jste, že povolání učitele a učitelky nespočívalo jen v práci ve škole, ale předpokládalo se u nich, že budou veřejně působit ve prospěch společnosti? Pro ženy v učitelském povolání platil do roku 1919 tzv. celibát. To znamená, že se nemohly provdat a mít děti.

Vadilo by ti, kdybys nemohl/nemohla volit, až ti bude osmnáct?

Interaktivní průvodce výstavou

Za volební právo žen!

autorky průvodce: Jitka Gelnarová, Barbora Hoduláková, Eliška Pekárková
autorky výstavy: Marie Bahenská, Jitka Gelnarová, Jana Malínská, Dana Musilová
Vydalo Národní muzeum, Václavské náměstí 1700/68, 110 00 Praha 1 – Nové Město v roce 2020.

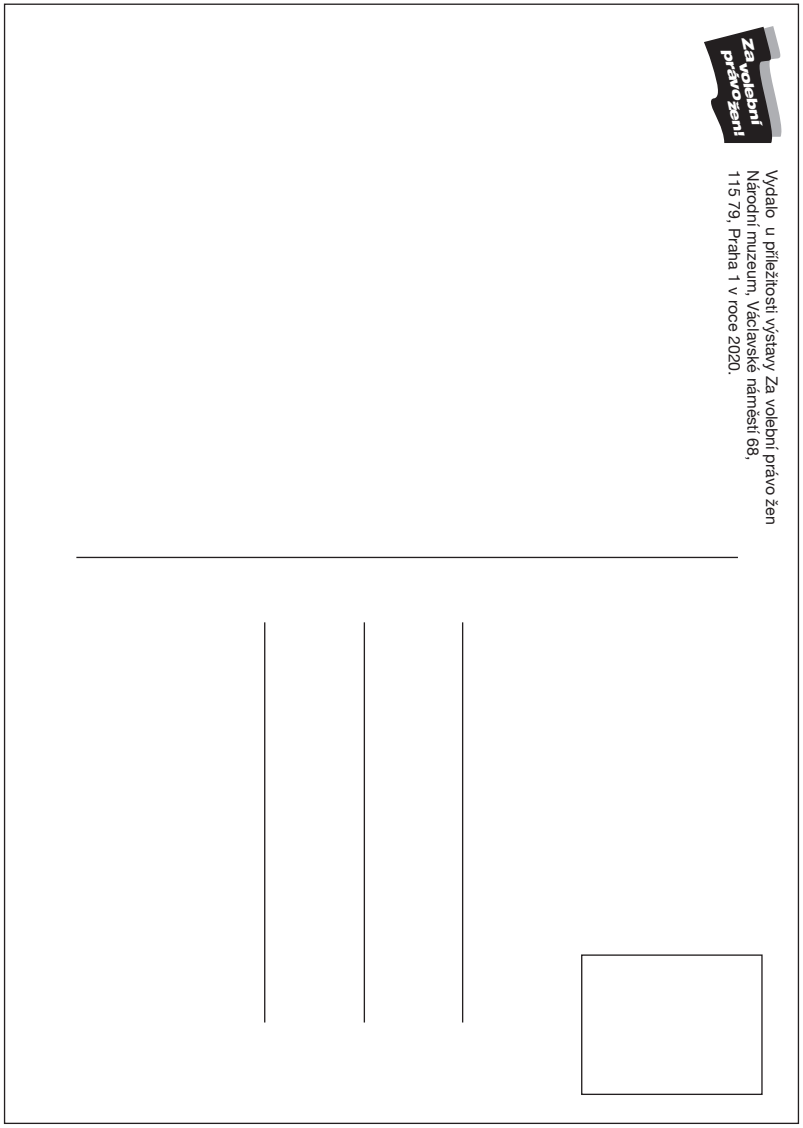

Grafická úprava a sazba: Milan Sypěna
Ilustrace: Lubomír Czaban
Fotografie: Národní muzeum

Tisk: Tiskárna Brázda, s.r.o.
ISBN 978-80-7036-634-9
(c) Národní muzeum, 2020
www.nm.cz

Vybarvi Vystřihni Pošli

9 788070 366349

NÁRODNÍ MUZEUM
MASARYKŮV ÚSTAV A ARCHIV AV ČR, v.v.i.
Univerzita Hradec Králové Filozofická fakulta
Akademie věd České republiky
Strategie AV21
Špičkový výzkum ve veřejném zájmu